

C-TORNIN POHJAN AUGER-KAIRAUS

1. Kairauspisteet

Näytteenotto- ja kairauspisteet määriteltiin siten, että tornin joka kulmaan sijoitettiin yksi piste, sekä yksi piste tornin keskiosaan niin lähelle lävistäjien leikkauspistettä kuin mahdollista. Koska tutkimuksen tarkoituksena oli lähinnä selvittää tornin pohjaa peittävän savikerroksen laatu suhteessa sitä peittäneisiin täyttökerrokseen savikerroksen paksuus, suoritettiin kairaus käsikäyttöisellä Auger- kairalla. Näytteitä otettiin kolme kappaletta, yksi savikerroksen pintaosasta, noin viisi cm pinnasta (kp 2) sekä kaksi näytettä (kp 4 ja kp5) sen keskiosista.

Kairauspisteet on numeroitu siten, että kp1 on tornin lounaiskulmassa, kp2 sen luoteiskulmassa, kp3 sen koilliskulmassa ja kp4 sen kaakkoiskulmassa. Kp5 sijaitsee tornin keskiosassa, noin 1,5 m tornin etelämuurista pohjoiseen.

2. Kairauskertomus

2.1. Kairauspiste 1

Kairauspisteen kohdalla saveen on sekoittunut laastia ja hienoa tiilimurskaa sekä jonkun verran hiekkaa, joka saattaa olla laastista peräisin. Kairausvastus on suuri, ja kiinteän saven paksuus on noin 50-60 cm, jonka jälkeen kärkeen tarttui huomattavasti vesipitoisempi, lihava savi. Kairattu savikerros voidaan jo silmämääräisestikin tarkastellen määritellä täytöksi, koska sen alkuperäinen rakenne on täysin tuhoutunut ja sen joukossa on koko kerroksen paksuudelta

kulttuuri-indikaattoreita. Noin 30 cm pinnasta oli noin 1 cm paksuinen nokikerros. Täyttökerroksen ja luonnontilaisen saven rajapinta ei ole terävä, vaan alueella on ollut toimintaa jo ennen tornin rakentamista. Näyttää myös siltä, että tornin rakentamisen yhteydessä olisi poistettu alueelle luonteenomainen karkeadetrituslieju tai -savi, koska täyttökerroksen alla oleva luonnontilainen savi on selvästi hyvin syvään veteen kerrostunutta ainesta. Karkean, poistetun rantakerrostuman paksuus on morfologian perusteella saattanut olla noin 0,5 m.

3. Kairauspiste 2

Tornin luoteiskulmassa tilanne on hyvin samankaltainen kuin kp 1:ssä. Täyttökerros vaikuttaa tosin paksummalta (noin 65-70 cm) ja aineksen joukossa oleva vieras materiaali on huomattavasti karkeampaa kuin kp1:ssä. Täytön ja luonnontilaisen saven rajapinta on jyrkempi kuin kp1:ssä.

4. Kairauspiste 3

Tornin koilliskulmasta ei saatu kunnan näytettä, koska kaira pysähtyi kiveen jo noin 10 cm syvyydellä pinnasta. Toinen yritys eri kohdasta tuotti saman tuloksen.

5. Kairauspiste 4

Kaakkoisosan kairaus oli koko työn helpoin; kairausvastus oli pienempi ja materiaalin joukossa oli vähemmän karkeita aineksia. Pieni kairausvastus johtuu paitsi aineksen koostumuksesta, myös sen vesipitoisuudesta, joka oli näytesarjan korkein (kts. taulukko). Muuten kairaustulos oli samankaltainen kuin pisteessä 1.

6. Kairauspiste 5

Piste sijaitsee kutakuinkin keskellä tornia. Erittäin kovan pintakerroksen alta löytyy sama täyttösavi kuin tornin reuna- ja kulmaosistakin, joskin hiekan osuus on ehkä hieman pienempi. Aiemmin mainittu palokerros löytyi noin 12 cm syvyydestä, joten se kaatuu etelän suuntaan. Täytön ja luonnontilaisen saven rajapinta on melko epäselvä.

7. Yhteenveto

Kairauspistehavaintojen perusteella voidaan väittää, että tornin pohjaa peittävä saviaines on tuotu paikalle muualta. Sen alla ei näyttäisi olevan varsinaisia kulttuurikerroksia, mutta kylläkin tornin rakentamiseen liittyviä osatäyttöjä tai suoranaisia rakenteita. Tämän johdosta täyttökerroksen poistaminen on perusteltua. Tornin rakennustekninen tila on kuitenkin melko masentava; torni näyttää liikkuvan sekä pysty- että vaakasuunnassa. Liike on hidasta, mutta on jo ehtinyt aiheuttaa vakavia vaurioita tornin rakenteissa, jotka näkyvät halkeamina ja jopa rakennuskivien rasitusmurtumina. Näin ollen saven poistaminen kannattaa liittää tornin perustusten tilan selvittämiseen. Saattaa olla, että suoritettu kaivaus edesauttaa tornin säilymistä, koska maanpaine tornin sisällä on nyt huomattavasti pienempi kuin ennen kaivauksia.

Kuusistossa 30.06.1996

Jan-Erik Wahlberg

